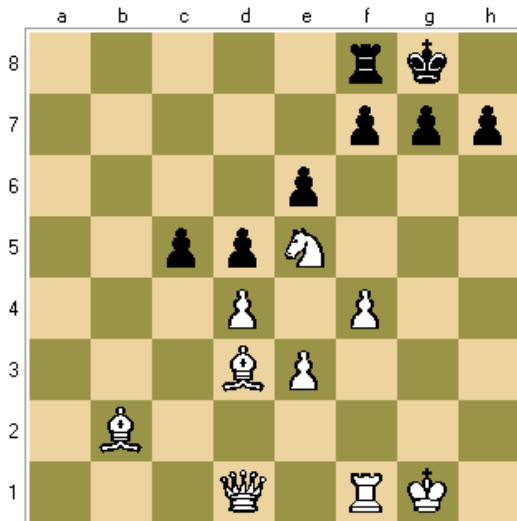

DE 'VLIAGER DES DOODS'.

De vorige keer liet ik de standaard zetten van de Colle-Zukertort zien. Na de 9^e zet van wit ontstond een stelling met witte pionnen op d4, e3 en f4 en een paard op e5. Een auteur noemt deze opstelling de Pillsbury-formatie, een andere auteur heeft het over de, leukere, benaming 'kite of doom', de vlieger des doods.

De schematische 'vlieger-opstelling' is:

Als er geen paard op f6 staat heeft wit de mogelijkheid voor een dubbel loperoffer met Lxg7. Maar dat vereist grondige kennis van de kenmerken van dat offer. Dat komt in het tweede voorbeeld aan de orde.

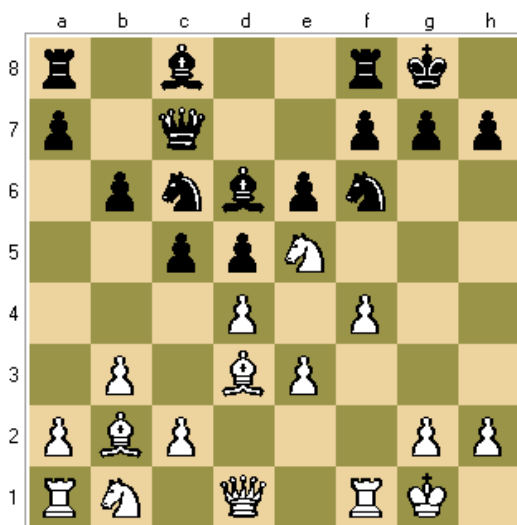
Belangrijk hier is dat wit de mogelijkheid heeft de diagonaal a1-h8 te openen.

In de eerste voorbeeldpartij gaat zwart, een computer, in de fout.

Krabbé, Tim (2290) - Comp Dappet [D00]

The Hague AEGON The Hague (1), 04.1992

1.d4 d5 2.b3 e6 3.Nf3 c5 4.e3 Nc6 5.Bd3 Nf6 6.0-0 Bd6 7.Bb2 0-0 8.Ne5 Qc7 9.f4 b6?!

De computer overziet een standaardcombinatie die leidt tot pionverlies of erger, zoals in de partij:

10.Nxc6! Qxc6 11.dxc5 Bxc5? Na ..., Le7 staat zwart een pion achter. Nu volgt: **12.Bxf6 gxf6 13.Bxh7+ Kxh7 14.Qh5+ Kg7 15.Qg4+ Kh7 16.Rf3 Bxe3+ 17.Kh1 1-0**

In de volgende partij heeft zwart geen paard op f6, dan is het dubbele loperoffer mogelijk maar, zoals hiervoor al gezegd, is het noodzakelijk de finesse te kennen.

Shereshevski, Mikhail (2460) - Vladimirov, Yevgeniy (2445) [D05]

URS-ch sf Daugavpils, 1978

1.d4 e6 2.Nf3 Nf6 3.e3 c5 4.Bd3 d5 5.b3 Be7 6.Bb2 0-0 7.Nbd2 b6 8.0-0 Bb7 9.Ne5 Nc6 10.a3 a5! 11.f4 Nd7 12.Nxc6 Bxc6 13.dxc5 Bxc5 13. ..., Pxc5!? lijkt beter. **14.Bxh7+!? Kxh7 15.Qh5+ Kg8 16.Bxg7 f5** Zelfs als zwart het loperoffer zou aannemen kan wit niet winnen. Niet alleen heeft zwart het vervelende ..., Lxe3+, maar ook kan de zwart de dame op f6 offeren voor een witte toren. 16. ..., Lxe3 direct is niet goed omdat dan Tf3 met tempowinst gespeeld kan worden. [16...Kxg7 17.Qg4+ Kh7 18.Rf3 Wit heeft in ieder geval remise. 18...Qf6 19.Rh3+ Qh6 20.Nf3 met onduidelijke stelling.] **17.Bh6?! 17.** Tf3 is aangewezen om nog een kans te hebben. [Bijvoorbeeld: 17.Rf3 Nf6 (17...Kxg7 18.Rg3+ Kf6 19.Qh7 Rg8 20.Qh4+ Kf7 21.Qh7+ met eeuwig schaak.) 18.Bxf6 Rxf6 19.Rg3+ Kf8 20.Qh7 Ke8 21.Rg7 Qd6 (21...Bxe3+ 22.Kh1 Qd6 (22...Bxd2? 23.Qh5+ Kf8 24.Qh8#) 23.Re1 Bxd2 24.Qg8+ Qf8 25.Rxe6+ Kd8 26.Rxf6 Qxg8 27.Rd6+ Ke8 28.Rxg8+ en zwart moet voor remise vechten.) 22.Re1 en wit heeft twee pionnen en aanval voor het stuk, maar niet iets echt concreets. Na de tekstzet zou zwart hebben moeten winnen.] **17...Bxe3+ 18.Kh1 Qf6 19.Rf3 Qxa1+ 20.Nf1 Bd4** Laat wit ontsnappen. Beter is ..., Lf2! [20...Bf2 De witte toren kan niet naar g3. Als de toren neemt, wat vroeger of later moet omdat zwart Dxf1 mat dreigt, heeft zwart een cruciaal tempo om een zwaar stuk op f6 te zetten.] **21.Qg6+ Bg7** [21...Kh8 verliest na 22.Bxf8 Bg7 23.Bxg7+ Qxg7 24.Rh3+ Kg8 25.Qxe6+ Kf8 26.Rh5] **22.Bxg7 Qxg7 23.Qxe6+ Rf7** [23...Qf7 24.Rg3+ Kh8 25.Rh3+ Kg8 en remise.] **24.Qxc6 Qf8 25.Rg3+ Kh8 26.Rh3+ Kg8** Een winstpoging is gevaarlijk: [26...Rh7 27.Rxh7+ Kxh7 28.Qxd7+ Wit pakt een paar pionnen mee, de zwarte koning blijft onveilig staan.] **27.Rg3+ 1/2-1/2**

Wanneer werkt het offer?

1. Met een paard op f6

Als wit op c5 neemt en zwart slaat terug en al er op f6 een paard staat dat alleen gedekt is door pion g7 werkt het offer vrijwel altijd.

Natuurlijk afhankelijk van andere stellingskenmerken, zoals:

- worden de pionnen van g7 en h7 door andere stukken dan de koning gedekt, bijv. een paard op e8 of f8,
- een paard op e7 kan de g-lijn blokkeren met Pg6,
- er moet een toren op f8 staan, zo niet dan heeft de koning een extra vluchtveld, of is Lf8 mogelijk.

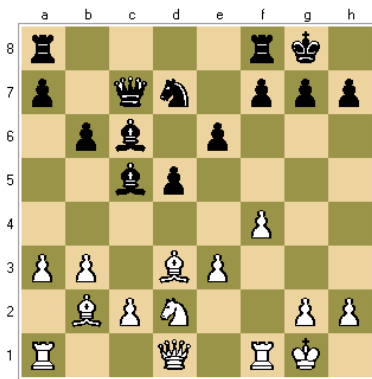
2. Zonder een paard op f6

Nadat zwart op c5 heeft teruggenomen:

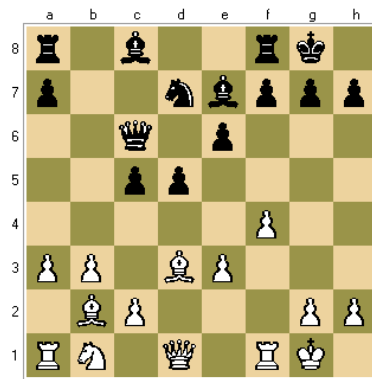
- Als de zwarte dame op d8, e8, d7 of e7 staat is er na het offer geen geforceerde winst.
  - Als de zwarte dame op c7 staat werkt het offer over het algemeen als er een paard op d7 staat, of een looper op e7. Maar niet allebei!
  - Als de dame ergens anders staat is er een grote kans dat het loperoffer werkt.
- Zwart kan op verschillende manieren terugslaan op c5. Als dat met de dame is moet wit eerst Ld4 spelen om Dxe3+ te verhinderen. De dame gaat dan doorgaans terug naar c7, zie dan punt b.

In de partij tussen Krabbé en de computer werd de dame naar c6 gelokt en de lange diagonaal geopend, een voorbeeld van punt c.

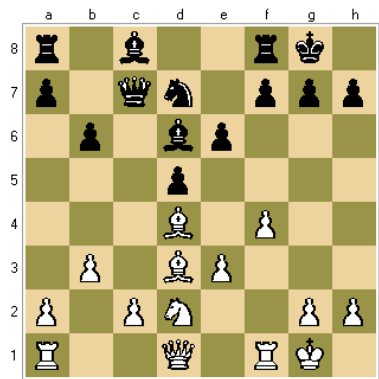
Drie voorbeeldstellingen waarbij er geen paard op f6 staat en het offer wit voordeel oplevert:

Een stuk tussen Dc7 en f7

Dame niet op d8, e8, d7, e7 of c7

Na dxc5, Dxc5; Ld4, Dc7

Zo simpel is het natuurlijk niet. Maar kennis van deze regels geeft meer kansen op een aanval. Waarom?

1. Het zijn praktische richtlijnen die in standaardposities aangeven wanneer zwart zeker nadeel oploopt, ook al ziet het er niet direct zo uit.
2. Ook als zwart mat kan voorkomen levert het wit voordeel op, een veelbelovende aanval, stellings- of materiaalvoordeel.
3. Afhankelijk van hoe zwart zich opstelt kan wit de meest voordelige zettenreeks kiezen. De richtlijnen maken het uitrekenen van varianten makkelijker.
4. Op één uitzondering na kan wit desgewenst remise forceren.

3. Defensieve mogelijkheden voor zwart

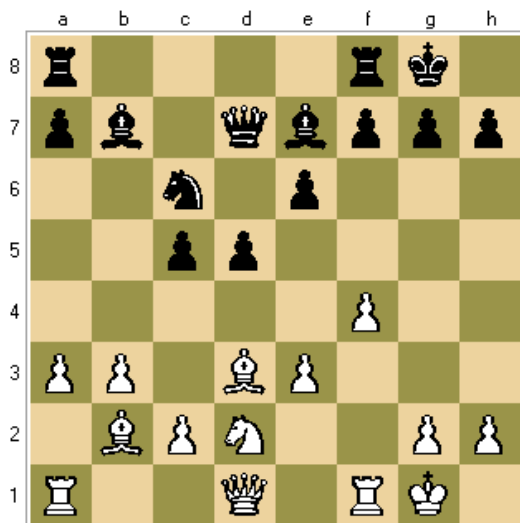
Er zijn vier belangrijke verdedigingsideeën voor zwart die te maken hebben met de opstelling van de dame en de lichte stukken:

- a) Als de zwarte dame op **d8** of **e7** staat kan een stuk op f6 of g5 tussengeplaatst worden of een stuk van wit afruilen.

Dit was het geval in de tweede voorbeeldpartij. Als zwart de dame op de diagonaal d8-h4 heeft staan en naar f6 kan, kan zwart zich met succes verdedigen. Wit heeft altijd nog remise, tenzij de zwarte dame op d8 staat en de loper terug kan naar e7. Dit laatste is belangrijk. Stel dat zwart nog een paard op d7 heeft dat afgeruild kan worden en de dame moet terugslaan, dan is ze van de diagonaal d8-h4 af. Idem voor de loper als die op e7 staat en op c5 terug slaat.

Dus als de dame van zwart na afruilen op de diagonaal kan blijven moet wit afzien van de offercombinatie. In plaats daarvan kan wit een eventueel ..., Pb4 verhinderen met a3 of De2 spelen.

- b) Als de zwarte dame op **d7** of **e8** staat en een loper op e7 heeft, met nog een pion op f5, pakt deze opstelling veel velden van de witte dame af. Met de dame op d7 of e8 kan zwart het tweede offer weigeren en veel velden op de koningsvleugel bestrijken.

De dame zal eerder op d7 (terug slaan na een afruil) dan op e8. Zwart moet een stuk, doorgaans een loper op e7 hebben. Als het een toren of een paard is, is er geen kans op een gezonde aanval.

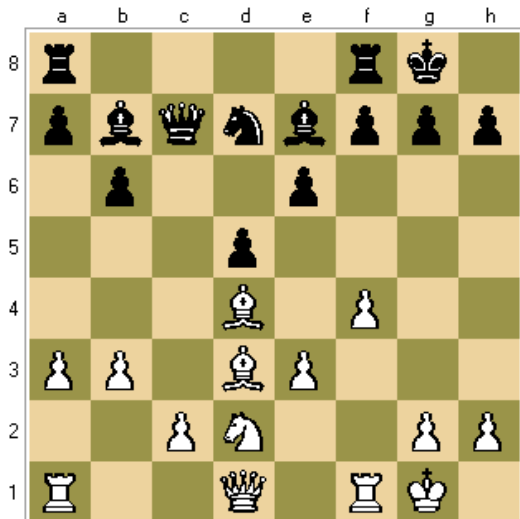
Hoe gaat het dan verder? Een voorbeeld:

1.Bxh7+ Kxh7 2.Qh5+ Kg8 3.Bxg7 f5! Slaan is zelfmoord. Deze zet controleert veld g4 en dreigt ..., Lf6. Daarmee valt zwart niet alleen de loper aan maar dekt ook veld g7. Belangrijk is dat de zwarte torens verbonden zijn, anders kan wit Dh8+ en Dxf8 spelen. [3...f6? 4.Bh6 gevolgd door Tf1-f3-g3 of Dg4 (niet gedekt, wel na ..., f5).(4.Rf3 Qe8 5.Qh8+ Kf7 6.Qh7 Qc8 7.Qh5+ Kg8 8.Rg3)]
4.Qg6 Noodzakelijk om ..., Lf6 tegen te gaan. Dit is een

concessie omdat wit nu niet in één zet met de dame naar h8 kan. **4...Qe8** Nu heeft zwart alle belangrijke velden op de g-lijn onder controle. Wit kan nog Dg3 spelen maar na ..., Dh4 kan zwart de dame tussenplaatsen. Een finesse: de zwarte dame moet via d7 naar e8, niet via bijvoorbeeld c8. Na ..., Lf6 moet veld g7 gedekt zijn. Veld d7 is in deze verdediging dus van bijzonder groot belang!

5.Qh6 Kf7 Met het idee ..., Th8. **6.Qh7** Dreigt mat. **6...Qd7** De zwarte dame moet op de 7e rij blijven. [6...Qc8 7.Nf3 Ke8 8.Bxf8 Kxf8 9.Ng5] **7.Ne4!!** Er zijn andere manieren het voordeel vast te houden, maar dit is een zet om te onthouden. Na nemen met de d-pion volgt eerst Tad1 gevolgd door een opmars van de g-pion. Na nemen met de f-pion ruilt wit op f8 en speelt de f-pion op Niet nemen is nauwelijks een optie vanwege de dreiging van Pf6 na Lxf8.

- c) Als zwart de dame op c7 heeft, een paard op d7 en een loper op e7 kan zwart materiaal terug offeren.

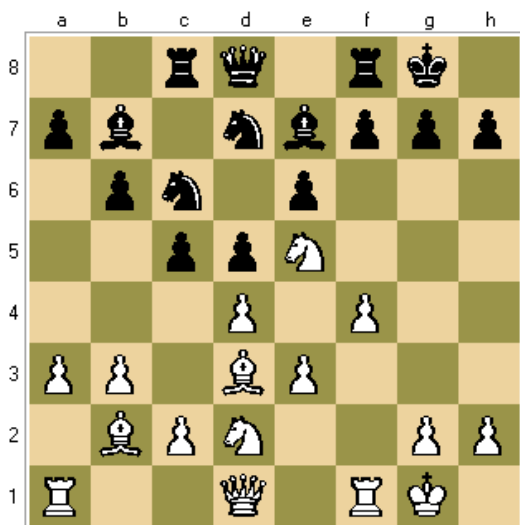

Wit heeft na ..., Dxc5; Ld4 gespeeld en de dame is teruggegaan naar c7. Zwart kan na een dubbel loperoffer remise maken door materiaal terug te geven. **1.Bxh7+ Kxh7 2.Qh5+ Kg8 3.Bxg7 Kxg7 4.Qg4+ Kh8 5.Rf3 Nf6 6.Rh3+ Nh7** Wit doet er het beste aan de toren te offeren en remise te maken door eeuwig schaak. **7.Rxh7+ [7.Qh5? Bh4 8.Rxh4 f6] 7...Kxh7 8.Qh5+ Kg7 9.Qg4+ Kh7 [9...Kf6?? 10.Qg5#] 10.Qh5+**

- d) Als de zwarte dame op c7 of d7 staat en er staat geen stuk tussen dat f7 blokkeert, kan zwart g7 (h7) verdedigen door de f-pion op te spelen.

Oefening

Na de zetten **1.f4 Rc8 2.a3 Nd7** ontstaat deze stelling. Hoe gaat wit verder?

3.Nxd7 Qxd7 4.dxc5 bxc5 [4...Bxc5 5.Rf3 met dreiging op g7 of h7. 5...f6 6.b4 Bd6 7.Rh3 g6 8.Qg4 Qf7 9.Rf1] **5.Bxh7+ Kxh7 6.Qh5+ Kg8 7.Bxg7 f5 8.Qg6 Qe8 9.Qh6 Kf7 10.Qh7 Qd7 11.Ne4 fxe4** [11...dxe4 12.Rad1 Nd4 (12...Qc7 13.Be5+) 13.Bxd4+; 11...Ke8 12.Bxf8 fxe4 (12...Bxf8 13.Nf6+) 13.Bxe7 Nxe7 (13...Qxe7 14.Qh6 en wit zal de f-pion opspelen en de f-lijn in bezit nemen.) 14.Qh8+ Kf7 15.Qh5+ Kg7 16.g4 gevolgd door De5 en f5.] **12.Bxf8+ Kxf8 13.f5 Ke8 14.Qh8+ Bf8 15.fxe6**

Meer informatie? Stuur een mail voor achterliggend materiaal naar rm.hahlen@gmail.com!